29.11.2021 Julkinen

JulkICT
Olli-Pekka Rissanen

Lausunto Liikenne- ja viestintävaliokunnalle eurooppalaisesta datahallintosäännöksestä

Valtioneuvoston U-kirjelmän U 1/2021 vp eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (datahallintosäädös).

Otsikon mukaisen kirjelmän valmistelusta ja asian käsittelystä neuvostossa päävastuu on ollut liikenne- ja viestintäministeriöllä. Valmistelua on tehty yhdessä valtiovarainministeriön kanssa siten, että vastuu julkista hallintoa koskevista artikloista on ollut valtiovarainministeriöllä. Yhteistyö on toiminut hyvin.

Suomen julkisen hallinnon kannalta tämän hetkisen arviomme mukaan asetuksen vaikutukset tulevat olemaan kohtuulliset. Siihen on osin myös vaikuttanut se, että neuvottelujen aikana on Suomen kantoja huomioitu ja riskejä ristiriidoista erityisesti julkisuuslain kanssa on voitu poistaa. Asetuksen tavoitteet ovat pitkälti linjassa kansallisen tietopolitiikan linjauksien kanssa.

Suomen ja useiden muiden jäsenmaiden kannalta on kriittistä, että siirtymäaika tulee olemaan 18 kuukautta parlamentin ajaman 12 kuukauden sijaa. Asetuksessa tulee velvoite kahden uuden viranomaistehtävän perustamiseen:

- **Keskitetty tietopiste** (8 art.)
  - Vastaanottaa pyynnöt tietojen uudelleen käytöstä ja siirtää ne eteenpäin toimivaltaisille viranomaisille
  - Dataresurssien rekisterin perustaminen helpottamaan tiedon löytämistä
  - Tietopiste voi olla yhdistetty sektorikohtaisiin tai alueellisiin tietopisteisiin
- **Toimivaltaiset elimet** (7 art.)
  - Avustaa julkisen sektorin elimiä tietojen uudelleenkäytön toteuttamisessa (esim. tietojen anonymisointi, turvatun käsittely-ympäristön järjestäminen).
  - Vertautuu Tilastokeskuksen tutkijapalveluun ja Findatan toimintaan

Näiden perustaminen tulee tehdä niin sanottuina budjettilakeina. Ajatuksina nämä tehtävät eivät Suomen kannalta ole uusia, koska aika ajoin on käyty keskustelua niin sanotusta tietovirastosta. Tiedonhallintalain perusteella on valmisteltu julkisen

hallinnon tiedonhallintakarttaa, johon on koottu kaikki merkittävät tietovarannot. Kartta pyritään julkaisemaan tämän vuoden puolella, kun sen tietosisältö saadaan riittäväksi. Se tulee olemaan osa Tutki hallintoa tietopalvelua. Tarkoitus on, että kartta olisi asetuksessa edellytetty dataresurssien rekisteri.

Asetuksen toimeenpano tulee arvioiden mukaan vaatimaan joitain tarkennuksia kansalliseen lainsäädäntöön. Toimeenpano on tarkoitus aloittaa heti lopullisen tekstin valmistuttua oletettavasti vuoden 2022 alusta. Muuta toimeenpanoa tullaan tekemään muun muassa Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeessa, joka päättyy vuoden 2022 lopussa (hallitusohjelmahanke). Hankkeessa on muun muassa laadittu tietopolitiikan strategisia tavoitteita, toimintamallia tiedon hyödyntämiseen ja avaamiseen, tiedon laatukehikkoa sekä rajapinta linjauksia (erityisesti ohjelmoitavat rajapinnat, API).

Olli-Pekka Rissanen
Johtava asiantuntija
Puh: 020955 30364, Olli-Pekka.Rissanen@gov.fi

Jakelu / Sändlista Liikenne- ja viestintävaliokunta

Tiedoksi / För kännedom ICT-johtaja Jarkko Levasma, VM